

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4120/2023
20.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Рашић, адвокат из ..., против тужене „... Банка“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Милева Бабовић, адвокат из ..., ради поништаја одлуке, одлучујући о ревизијама тужиоца изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1157/22 од 04.07.2022. године, у седници одржаној 20.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца од 08.11.2022. године, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1157/22 од 04.07.2022. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца од 09.11.2022. године изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1157/22 од 04.07.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду ревизијских трошкова.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 6696/21 од 07.12.2021. године, ставом првим изреке, није дозвољено преиначење тужбе извршено поднеском тужиоца од 29.11.2021. године. Ставом другим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тужилац тражио да се утврди да су апсолутно ништаве одлуке правног претходника тужене „...банка“ а.д. Београд и то Одлука генералног директора број 479/02 од 10.02.2002. године и Одлука генералног директора број 180/02. Ставом трећим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тужилац тражио да се утврди да је од 10.10.2002. године па убудуће запослен код тужене до правноснажности пресуде са пуним радним временом и на неодређено време код тужене „... Банка“ а.д. Београд са сталним местом рада у седишту фирме у Београду, те да тужена тужиоца премести на радно место обављања послова вишег стручног сарадника и са припадајућим бодовима и осталим основима зарада и све накнаде штете, а под накнадом и свих трошкова и камата. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се поништи као незаконито решење правног претходника тужене број 3481 од 15.10.2002. године. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев

којим је тужилац тражио да се поништи као незаконито решење правног претходника тужене број 4040 од 31.12.2002. године. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за враћање на рад. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати зараду, накнаду зараде и друга примања, накнаду за исхрану у току рада и накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада за период од 10.10.2002. године па до враћања на рад, са припадајућом законском затезном каматом од 10.10.2002. године па до исплате. Ставом осмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му због повреде дигнитета личности исплати 2.000.000,00 динара због умањења радне способности, општеживотне способности, као и износ од 5.000.000,00 динара на име психичко-емоционалног интегритета и идентитета. Ставом деветим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му исплати 4.000.000,00 динара на име накнаде материјалне штете. Ставом десетим изреке, одбачена је као неуредна тужба у делу у коме је тужилац тражио да се обавезе тужена да за тужиоца уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за здравствено осигурање и обавезне доприносе за случај незапослености, а на неисплаћену зараду почев од 10.10.2002. године до враћања на рад. Ставом једанаестим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 207.950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1157/22 од 04.07.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је преко пуномоћника изјавио благовремену ревизију 08.11.2022. године због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, док је ревизију од 09.11.2022. године изјавио лично из свих законских разлога.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20) у вези члана 92. Закона о уређењу судова, који се примењује на основу члана 506. став 2. тог закона, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца од 08.11.2022. године, неоснована, а ревизија од 09.11.2022. године недозвољена.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, нити су учињене друге битне повреде одредаба парничног поступка. Неосновани су наводи ревизије који се односе на битну повреду одредаба парничног поступка указивањем да је у другостепеном поступку одлучивао судија који је одлучивао и у првостепеном поступку, с обзиром да судија Зорица Вељић није донела одлуку која је побијана жалбом па нема битне повреде из члана 407. став 1. тачка 3. ЗПП у вези члана 374. став 1. и 67. став 1. тачка 6. истог закона. Такође, указивање у ревизији на недостатке у заступању тужене у смислу одредбе члана 374. став 2. тачка 9. ЗПП није битна повреда из члана 407. став 1. тачка 1. и 2. истог закона због које се ревизија може изјавити. Осим тога, наводи ревизије којима се оспорава примена правила о терету доказивања и указује да суд није извео предложене доказе вештачењем медицинске струке, супротно је стању у предмету имајући у виду да је на

рочишту за главну расправу када је иста закључена, тужилац предложио само финансијско-економско вештачење.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код правног претходника тужене у периоду од 25.03.1985. године до 25.11.2002. године, затим је уписан радни стаж за 26.11.2002. године, а потом је био у радном односу и у периоду од 13.01.2003. године до 12.05.2003. године. На основу уговора о раду бр.2504 од 21.06.2002. године обављао је послове израде елабората и одлука о повећању оснивачког фонда банке и одлука о куповини и продаји осталих хартија од вредности, као самостални сарадник, на неодређено време и остваривао зараду према коефицијенту од 3,42. Тачком 4. Одлуке генералног директора о вишку запослених број 479/2002 од 10.10.2002. године, утврђени су послови и списак од 78 запослених за чијим радом је престала потреба, а под редним бројем 2 наведени су послови израде елабората и одлука о повећању оснивачког фонда банке (емисија деоница) и одлуке о куповини и продаји осталих хартија од вредности – самостални сарадник, АА. Одлуком генералног директора број 480/2002 од 10.10.2002. године извршена је измена и допуна систематизације радних места и утврђено да се у одређеним организационим јединицама укидају поједини послови, па између осталих и наведени послови које је обављао тужилац. Након тога, донето је решење о престанку радног односа број 3481 од 15.10.2002. године због престанка потребе за радом тужиоца. Тужиоцу је отказан уговор о раду због вишка мање од 10% запослених у смислу члана 101. став 1. тачка 8 Закона о раду. Решењем инспектора рада од 12.12.2002. године одложено је извршење решења од 15.10.2002. године до правноснажности судске одлуке, због чега је банка донела решење број 4040 од 31.12.2002. године којим је тужиоца распоредила на послове „сарадње на правној заштити“ у одељењу за правну заштиту почев од 13.01.2003. године. Међутим, решењем Министарства рада и запошљавања од 10.04.2003. године поништено је решење инспектора рада од 12.12.2002. године и одбијен захтев тужиоца којим је тражио одлагање извршења решења од 15.10.2002. године. Одлуком Уставног суда IУ 273/2003 није прихваћена иницијатива за покретање поступка утврђивања неуставности и незаконитости Колективног уговора правног претходника тужене од 17.12.1998. године и наведене Одлуке генералног директора број 480/02 од 10.10.2002. године и одбачена је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости, између осталих, Одлуке генералног директора број 479/02 од 10.10.2002. године, као акта вођења пословне политике. Уставни суд је оценио да је одлука број 480/02 донета од стране генералног директора као овлашћеног органа и да је сагласна са законом.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили као неоснован тужбени захтев у делу да се пониште као незаконита решења о отказу уговора о раду од 15.10.2002. године и о привременом враћању на рад од 31.12.2002. године, захтев за враћање на рад, накнаду зараде и других примања, као и за накнаду материјалне и нематеријалне штете, док су одбацили тужбу у делу за утврђење ништавости одлука 479/02 и 480/02 од 10.10.2002. године, постојања радног односа од 10.10.2002. године и распоређивање на радно место вишег стручног сарадника са припадајућим бодовима и осталим основима зарада и накнада штете, као и за уплату доприноса.

Врховни суд је, супротно наводима ревизије, оценио да су нижестепени судови правилном применом материјалног права одлучили као у побијаној пресуди.

Одредбом члана 101. став 1. тачка 8. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 70/2001 ... 73/2001), важећег у време доношења оспорених одлука, прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла. Ставом 3. истог члана, предвиђено је да отказ уговора о раду из става 1. тачка 8. овог члана послодавац може дати запосленом само ако не може да му обезбеди обављање других послова, односно да га оспособи за рад на другим пословима.

Имајући у виду наведену норму, оцена законитости решења о отказу уговора о раду запосленом поред утврђивања постојања законом прописаног основа и истинитости чињеница на којима је заснован отказни разлог, захтева и оцену законитости поступка који је претходио доношењу таквог решења. У конкретном случају, тужилац је био запослен код правног претходника тужене „...банке“ а.д. Београд код које је дошло до организационих промена и потребе смањења броја запослених, због чега је одређени број запослених оглашен технолошким вишком, међу којима је и тужилац. Наиме, услед измене у систематизацији радних места укинута су послови које је тужилац обављао, због чега је донето решење о престанку радног односа 15.10.2002. године, а доношењу оспореног решења претходио је законит поступак утврђивања запослених за чијим радом је престала потреба. Судови су правилно утврдили да је код „...банке“ а.д. Београд извршена промена организације рада и измена систематизације послова на тај начин што су одређена радна места укинута, па између осталог и радно место тужиоца „самостални сарадник – послови израде елабората и одлука о повећању оснивачког фонда банке (емисија деоница) и одлуке о куповини и продаји осталих хартија од вредности“, да је поступак утврђивања вишка запослених спроведен на основу одлука генералног директора од 10.10.2002. године и утврђеног списка од 78 запослених који представљају вишак, да је синдикат туженог био упознат са овим поступком, да није било потребе да се доноси програм решавања вишка запослених, као и да није било могућности да се тужиоцу обезбеди обављање других послова нити преквалификација, те да је запосленима који су оглашени вишком исплаћена отпремнина. Следом наведеног, правилан је закључак судова да је тужени у току поступка отказивања уговора о раду тужиоца, у свему поступио на основу важећих аката, те да је оспорено решење донето у складу са одредбама члана 101, 104, 105, 114. и 117. Закона о раду, па су као неосновани оцењени наводи ревизије којима се указује на погрешну примену материјалног права.

Такође, ревизијом се оспорава правилност побијане пресуде указивањем на погрешно утврђене чињенице и дату оцену изведених доказа који се односе на поступак утврђивања вишка запослених код правног претходника тужене, чиме се заправо побија правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања што према одредби члана 407. став 2. ЗПП не може бити ревизијски разлог.

Како одлука о реинтеграцији на рад зависи од основаности тужбеног захтева за поништај решења о престанку радног односа и у овом делу је правилно одбијен тужбени захтев као неоснован. Такође, с обзиром да је тужиоцу законито престао радни однос, правилан је закључак и да нема одговорности послодавца за штету коју је тужилац трпео у виду изгубљене зараде, као и накнаде трошкова за исхрану у току

рада и за долазак и одлазак са посла, па је и у овом делу правилно одбијен тужбени захтев као неоснован.

Судови су правилно одбили и тужбени захтев којим је тужилац тражио поништај решења број 4040 од 31.12.2002. године имајући у виду да је исто донето у поступку спровођења решења инспектора рада од 12.12.2002. године, а које је касније поништено, те је на тај начин отпао правни основ за привремено враћање тужиоца на рад, а поред тога тужилац је наведеним решењем био привремено распоређен на одговарајуће послове за које се захтева исти степен стручне спреме и стручна знања и утврђена зарада према истом коефицијенту као на претходним пословима, с обзиром да није могао бити распоређен на претходне послове јер су исти укинута. Тужилац је био у радном односу код правног претходника тужене све до 12.05.2003. године (враћен привремено на рад по решењу инспектора рада), па код утврђења да му је законито престао радни однос то је захтев за утврђење постојања радног односа неоснован због чега је захтев требало одбити, а не одбацити али је таква одлука повољнија за странку, која је изјавила ревизију.

Правилан је закључак нижестепених судова да је тужени у поступку отказивања уговора о раду тужиоца, у свему поступио на основу важећих аката (одлука број 479/02 и 480/02 од 10.02.2002. године), оцењујући да ови акти правног претходника туженог као општи акт (Одлука генералног директора 480/02 од 10.10.2002. године) и као акт вођења пословне политике (Одлука генералног директора 479/02 од 10.10.2002. године) не могу бити предмет преиспитивања њихове законитости у овом поступку због чега је тужба у том делу правилно одбачена.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиоца од 09.11.2022. године у смислу члана 410. став 2. тачка 2. у вези члана 85. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да је ова ревизија недозвољена.

Одредбом члана 85. став 6. ЗПП прописано је да странку мора да заступа адвокат у поступку по ванредним правним лековима, изузев ако је сама адвокат, док је према члану 410. став 2. тачка 2. ЗПП ревизија недозвољена ако није изјављена преко пуномоћника адвоката, изузев када је странка адвокат.

Имајући у виду да је у конкретном случају тужилац, који није адвокат, лично изјавио овај ванредни правни лек 09.11.2022. године, то је применом члана 410. став 2. тачка 2. ЗПП, ревизија недозвољена.

На основу члана 413. и 414. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци.

Одбијен је захтев тужиоца за накнаду ревизијских трошкова имајући у виду да по овом правном леку није успео.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**